

ОЦІНКА ДИНАМІКИ СВІТОВОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО РИНКІВ ПРОДУКЦІЇ ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

©2023 КРЯЧКО Є. М., ПЕРЕПЕЛІЦІН Г. Б.

УДК 338.012
JEL Classification: L73

Крячко Є. М., Перепеліцин Г. Б.

Оцінка динаміки світового та українського ринків продукції деревообробної промисловості

У статті проведено аналіз динаміки світового й українського ринків продукції деревообробної промисловості. Проаналізовано товарну структуру торгівлі продукцією з деревини за видами: круглий ліс, діловий круглий ліс, паливна деревина, пиломатеріали, шпон, фанера, листові матеріали, стружкові плити, орієнтовно-стружкові плити, деревоволокнисті плити, тверді плити. Здійснено порівняння динаміки світового й українського ринків продукції деревообробної промисловості за показниками: обсяг виробництва, експорт, імпорт, внутрішнє споживання, експортоорієнтованість та імпортозалежність. Виявлено порівняльні конкурентні переваги продукції деревообробної промисловості України із країнами світу. Проведене дослідження засвідчило, що розвиток ринків продукції деревообробної промисловості України здебільшого відповідають загальносвітовим тенденціям. Серед видів продукції деревообробної промисловості України загальносвітовим тенденціям розвитку переважно відповідають такі: пиломатеріали, шпон, листові деревні матеріали, стружкові плити, деревоволокнисті плити та тверді плити, причому темпи приросту виробництва та ємності ринку цих видів продукції перевищували загальносвітові. До видів продукції деревообробної промисловості, що неповною мірою відповідали загальносвітовим тенденціям, відносилися круглий ліс, діловий круглий ліс, паливна деревина, фанера, орієнтовано-стружкові плити, характерним для цих видів продукції було зниження об'ємів експорту й імпорту, а також коливання об'ємів виробництва та ємності ринків. На світовому й українському ринках спостерігається зниження об'ємів реалізації продукції деревообробної промисловості з низькою часткою доданої вартості та помірне зростання продукції з високою часткою доданої вартості. В Україні відбулося зростання експортоорієнтованості лише у двох видів продукції деревообробної промисловості – пиломатеріали та шпон, однак за цими видами продукції також відбулося і суттєве зростання імпортозалежності. Найбільш сильні темпи зниження експортоорієнтованості спостерігалися у таких видів продукції деревообробної промисловості: діловий круглий ліс (86,6%), круглий ліс (48,5%), деревоволокнисті плити (39,9%), паливна деревина (36,2%) та тверді плити (25,3%), водночас за цими видами продукції відбулося й суттєве зниження імпортозалежності. Враховуючи тенденції на світовому ринку продукції з деревини, виділено шляхи забезпечення розвитку деревообробної промисловості України у повоєнний період.

Ключові слова: ринок продукції деревообробної промисловості, конкурентне середовище, продукція з деревини, експорт, імпорт.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-1-32-41>

Табл.: 14. **Бібл.:** 14.

Крячко Євген Миколайович – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник сектора промислової політики та інноваційного розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: krevmyk@gmail.com

Перепеліцин Григорій Борисович – здобувач, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

UDC 338.012
JEL Classification: L73

Kriachko Y. M., Perepelitsyn H. B. Assessing the Dynamics of Both the Global and Ukrainian Markets of Woodworking Industry Products

The article analyzes the dynamics of both the global and Ukrainian markets of woodworking products. The commodity structure of trade in wood products is analyzed by the following types: roundwood, business roundwood, fuel wood, lumber, veneer, plywood, sheet materials, chipboards, particle boards, tentative chipboards, wood fiber boards, and solid wood boards. The dynamics of both the global and Ukrainian markets of woodworking industry products is compared by the following indicators: production volume, exports, imports, domestic consumption, export orientation, and import dependence. The comparative competitive advantages of Ukrainian woodworking products with those of other countries are identified. The carried out study has shown that the development of the Ukrainian woodworking industry markets is largely in line with global trends. Among the types of woodworking products in Ukraine, the following mainly correspond to global trends: lumber, veneer, wood-based panels, chipboards, wood-fiber boards and solid wood boards, with the growth rates of production and market capacity of these types of products exceeding the global-marketed ones. The types of woodworking products that did not fully meet global trends included roundwood, business roundwood, fuel wood, plywood, and oriented strand boards, which were characterized by a decline in exports and imports, as well as fluctuations in production and market capacity. Both the global and Ukrainian markets saw a decline in sales of low-value-added wood products and a moderate increase in high value-added products. In Ukraine, only two types of woodworking products – lumber and veneer – increased their export orientation, but these products also saw a significant increase in import dependence. The strongest rates of decline in export orientation were observed in the following types of woodworking products: business roundwood (86.6%), roundwood (48.5%), wood fiber boards (39.9%), fuel wood (36.2%), and solid wood boards (25.3%), while these products also saw a significant decrease in import dependence. Taking into account the trends in the global wood products market, the ways to ensure the development of the woodworking industry in Ukraine in the postwar period are allocated.

Keywords: market of woodworking industry products, competitive environment, wood products, exports, imports.

Tabl.: 14. **Bibl.:** 14.

Kriachko Yevhen M. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Research Fellow of the Sector of Industrial Policy and Innovative Development, Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: krevmyk@gmail.com

Perepelitsyn Hryhorii B. – Applicant, Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

Вступ. Розвиток ринку деревини впливає на розвиток економіки багатьох країн світу. Війна росії проти України завдала масштабних збитків українській економіці. За даними Світового банку, вартість відбудови України та її економіки вже зараз сягає близько 349 млрд дол. США [1].

Одними з ключових напрямів відновлення зруйнованої після війни економіки України має стати відродження промислового сектора, створення нових робочих місць, підтримка малих і середніх підприємств. Враховуючи тенденції розвитку світового ринку продукції з деревини, поживлення деревообробної галузі України у повоєнний період, що пов'язане зі зростаючими потребами суміжних галузей – будівництва, енергетики, хімічної та легкої промисловості, актуальним видається пошук шляхів забезпечення розвитку галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку деревообробної промисловості та формування конкурентного середовища присвячено праці багатьох учених, серед яких: І. Губарева, О. Кушніренко, Н. Попадинець, І. Сняжкєвич, Л. Созанський, Ю. Туниця, О. Фурдичко, О. Шаблій та інші. Проте й досі залишаються невирішеними питання розвитку деревообробної промисловості України у повоєнний період.

Деревообробна галузь (оброблення деревини та виробництво виробів з деревини) є однією з найбільш дина-

мічних галузей переробної промисловості, що зумовлено зростаючим попитом на продукцію з деревини на внутрішньому та зовнішньому ринках [2]. Наразі першочерговим завданням для забезпечення розвитку деревообробної промисловості України у повоєнний період є створення умов для підтримки вітчизняного експорту продукції з деревини з глибоким ступенем переробки та стимулювання розвитку внутрішнього ринку в напрямі імпортозаміщення, тим самим створюючи додатковий національний дохід і забезпечуючи нові робочі місця [3].

Виклад основного матеріалу дослідження. Здійснимо порівняння динаміки світового та українського ринків продукції деревообробної промисловості за показниками: обсяг виробництва (V), експорт (E), імпорт (I), внутрішнє споживання (Є), експортоорієнтованість (E/V) та імпортозалежність (I/Є) [4].

У табл. 1 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків круглого лісу у 2015–2020 рр.

З табл. 1 видно, що український ринок круглого лісу у 2015–2020 рр. знизився на 8,5 %, а світовий ринок збільшився на 4,2 %. За аналізований період відбулося дуже суттєве зниження експорту круглого лісу з України (на 96,0 %), а в світі експорт зріс на 5,4 %.

Внаслідок значного зниження експорту круглого лісу внутрішній ринок збільшився в Україні на 24,7 %, а у світі – на 4,1 %. В Україні також значно знизився рівень експорто-

Таблиця 1

Порівняння динаміки світового та українського ринків круглого лісу у 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	18 337,0	16 773,0	91,5	3 755 163,3	3 911 952,2	104,2
E	тис. дол.	296 329	11 757	4,0	14 851 970	13 408 716	90,3
	тис. куб. м	5 028,3	166,5	3,3	133 158,5	140 312,5	105,4
	дол./куб. м	59	71	119,8	112	96	85,7
I	тис. дол.	1 381	1 180	85,4	16 613 684	15 348 267	92,4
	тис. куб. м	14,2	7,5	53,0	134 321,3	140 372,6	104,5
	дол./куб. м	97	157	161,3	124	109	88,4
Є	тис. куб. м	13 322,9	16 614,0	124,7	3 756 326,1	3 912 012,3	104,1
E/V*100	%	27,4	1,0	3,6	3,5	3,6	101,1
I/Є*100	%	0,11	0,05	42,5	3,6	3,6	100,3

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

орієнтованості заготівлі круглого лісу до 1,0 %, у світі цей показник становив 3,6 %. Ціна на експортований з України круглий ліс у 2015–2020 рр. становила 71 дол./куб. м, що поступається середньосвітовій (96 дол./куб. м), а ціна на

імпортований круглий ліс в Україну (157 дол./куб. м), перевищувала середньосвітову (109 дол./куб. м).

У табл. 2 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків ділового круглого лісу у 2015–2020 рр.

Таблиця 2

Порівняння динаміки світового та українського ринків ділового круглого лісу у 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	8 163,0	8 996,0	110,2	1 853 897,8	1 983 687,8	107,0
E	тис. дол.	237 542	16	0,0	14 359 323	12 945 805	90,2
	тис. куб. м	2 976,3	0,142	0,0	123 583,0	133 813,6	108,3
	дол./куб. м	80	113	141,2	116	97	83,3
I	тис. дол.	1 363	1 166	85,5	16 206 082	14 999 261	92,6
	тис. куб. м	14,0	7,4	53,0	128 190,7	136 146,2	106,2
	дол./куб. м	97	157	161,3	126	110	87,1
Є	тис. куб. м	5 200,7	9 003,3	173,1	1 858 505,6	1 986 020,4	106,9
E/V*100	%	36,5	0,00	0,0	6,7	6,7	101,2
I/Є*100	%	0,27	0,08	30,6	6,9	6,9	99,4

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

З табл. 2 видно, що темпи зростання українського і світового ринків ділового круглого лісу майже не відрізняються. Так, в Україні він збільшився на 10,2 %, а в світі – на 7,0 %. Експорт ділового круглого лісу з України за 2015–2020 рр. впав до 0,0 %, а в світі відбулося зростання на 8,3 %. Внаслідок такої тенденції внутрішній ринок ділового круглого лісу в Україні зріс на 73,1 %, а у світі – на 8,3 %.

В результаті суттєвого зниження експорту ділового круглого лісу в Україні рівень експортоорієнтованості ді-

лового круглого лісу становив 0,0 %, а світовий становив 6,7 %.

Ціна на експортований з України діловий круглий ліс (113 дол./куб. м) була вищою, ніж середньосвітова (97 дол./куб. м), також імпортна ціна ділового круглого лісу в Україні (157 дол./куб. м) значно перевищувала середньосвітову ціну (110 97 дол./куб. м).

У табл. 3 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків паливної деревини у 2015–2020 рр.

Таблиця 3

Порівняння динаміки світового та українського ринків паливної деревини у 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	10 174,0	7 777,0	76,4	1 901 265,4	1 928 264,4	101,4
E	тис. дол.	58 787	11 741	20,0	492 647	462 911	94,0
	тис. куб. м	2 052,0	166,4	8,1	9 575,5	6 498,9	67,9
	дол./куб. м	29	71	246,3	51	71	138,4
I	тис. дол.	18	14	77,8	407 602	349 006	85,6
	тис. куб. м	0,2	0,1	47,5	6 130,6	4 226,4	68,9
	дол./куб. м	90	147	163,7	66	83	124,2
Є	тис. куб. м	8 122,2	7 610,7	93,7	1 897 820,5	1 925 991,9	101,5
E/V*100	%	20,2	2,1	10,6	0,5	0,3	66,9
I/Є*100	%	0,0	0,0	50,7	0,3	0,2	67,9

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

З табл. 3 видно, що світовий ринок паливної деревини за 2015–2020 рр. майже не зростав, збільшення становило 1,4 %, а український ринок знизився на 23,6 %. Експорт паливної деревини з України за аналізований період знизився на 91,9 %, а у цілому в світі – на 32,1 %. Ємність внутрішнього ринку України знизилася в 2015–2020 рр. на 6,3 %, а світового – зросла на 2,1 %.

Рівень експортоорієнтованості реалізації паливної деревини з України в 2020 р. становив 2,1 % і був значно вище світового (0,3).

Ціна на експортовану паливну деревину з України та в цілому по світу складала 71 дол./куб. м.

У табл. 4 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків пиломатеріалів у 2015–2020 рр.

Таблиця 4

Порівняння динаміки світового та українського ринків пиломатеріалів в 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	2 700,0	3 748,0	138,8	448 062,2	472 729,0	105,5
E	тис. дол.	361 213	515 589	142,7	34 515 162	37 137 326	107,6
	тис. куб. м	2 337,0	3 297,4	141,1	137 403,6	152 834,4	111,2
	дол./куб. м	155	156	101,2	251	243	96,7
I	тис. дол.	2 497	5 746	230,1	35 440 194	37 706 531	106,4
	тис. куб. м	7,0	21,9	314,0	132 925,4	144 680,1	108,8
	дол./куб. м	359	263	73,3	267	261	97,8
Є	тис. куб. м	370,0	472,4	127,7	443 584,1	464 574,7	104,7
E/V*100	%	86,6	88,0	101,6	30,7	32,3	105,4
I/Є*100	%	1,9	4,6	245,9	30,0	31,1	103,9

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

З табл. 4 видно, що український ринок пиломатеріалів за 2015–2020 рр. зріс на 38,8 %, темп зростання світового ринку пиломатеріалів склав 5,5 %. Експорт пиломатеріалів з України в аналізованому періоді збільшився на 41,1 %, а в світі – на 11,2 %.

Ємність внутрішнього ринку пиломатеріалів України збільшилась за 2015–2015 рр. на 27,7 %, а в цілому у світі – на 4,7 %. Рівень експортоорієнтованості пиломатеріалів з України в 2020 р. становив 88 %, більше ніж у цілому

в світі на 55,7 %, а імпортозалежність внутрішнього ринку України (4,6 %) значно нижче світової (31,1 %). Ціна на експортовані з України пиломатеріали у 2020 р. становила 156 дол./куб. м, що значно нижче, ніж середньосвітова (243 дол./куб. м), а ціна імпорту пиломатеріалів в Україні й світі майже не відрізнялися – 263 та 261 дол./куб. м відповідно.

У табл. 5 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків шпону у 2015–2020 рр.

Таблиця 5

Порівняння динаміки світового та українського ринків шпону у 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	110,0	230,1	209,2	13 514,6	16 472,6	121,9
E	тис. дол.	82 508	205 888	249,5	2 918 058	3 241 190	111,1
	тис. куб. м	66,1	173,0	261,8	4 542,2	5 102,5	112,3
	дол./куб. м	1 249	1 190	95,3	642	635	98,9
I	тис. дол.	8 989	17 790	197,9	3 044 874	3 292 606	108,1
	тис. куб. м	3,9	8,2	209,6	4 249,4	4 891,7	115,1
	дол./куб. м	2 293	2 165	94,4	717	673	93,9
Є	тис. куб. м	47,8	65,3	136,5	13 221,8	16 261,8	123,0
E/V*100	%	60,1	75,2	125,2	33,6	31,0	92,2
I/Є*100	%	8,2	12,6	153,5	32,1	30,1	93,6

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

З табл. 5 видно, що за 2015–2020 рр. український ринок шпону значно зріс, він збільшився на 109,2 %, світовий же ринок шпону зріс лише на 21,9 %. Також відбулося значне зростання експорту шпону з України за аналізований період на 161,8 %, а в цілому у світі відбулося зростання на 12,3 %.

Ємність внутрішнього ринку шпону в Україні за 2015–2020 рр. зросла на 36,5 %, а світового – на 23,0 %. Рівень експортоорієнтованості реалізації шпону з Украї-

ни у 2020 р. склав 75,2 %, що більше, ніж в 2 рази, за середньосвітової. Імпортозалежність українського ринку шпону в 2020 р. становила 12,6 % і була нижче світового в 2,4 рази. Експортна ціна на шпон з України (1 190 дол./куб. м) вища, ніж у середньому в світі, у 1,9 разу, а імпортна ціна до України (2 165 дол./куб. м) була вища середньосвітової у 3,2 разу.

У табл. 6 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків фанери у 2015–2020 рр.

Таблиця 6

Порівняння динаміки світового та українського ринків фанери у 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	177,0	190,0	107,3	111 773,5	118 411,0	105,9
E	тис. дол.	51 574	60 345	117,0	15 300 863	13 918 520	91,0
	тис. куб. м	194,6	126,4	64,9	27 444,5	28 224,4	102,8
	дол./куб. м	265	478	180,2	558	493	88,5
I	тис. дол.	29 338	19 834	67,6	14 410 165	13 337 862	92,6
	тис. куб. м	50,4	39,4	78,1	26 516,3	26 834,4	101,2
	дол./куб. м	582	504	86,5	543	497	91,5
Є	тис. куб. м	32,7	103,0	314,7	110 845,3	117 021,0	105,6
E/V*100	%	110,0	66,5	60,5	24,6	23,8	97,1
I/Є*100	%	153,9	38,2	24,8	23,9	22,9	95,9

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

З табл. 6 видно, що за 2015–2020 рр. український та світовий ринки фанери мали приблизно рівні темпи приросту – 7,3 % та 5,9 % відповідно. Своєю чергою, експорт фанери з України за аналізований період знизився на 35,1 %, а середньосвітової зріс на 2,8 %. Водночас ємність внутрішнього ринку фанери в Україні зросла на 214,7 %, а світового – на 5,6 %. Рівень експортоорієнтованості реалізації фанери з України у 2020 р. склав 66,5 %, що більше, ніж світовий, – 23,8 %. Імпортозалежність українського ринку фанери у 2020 р. була вище середньосвітової на 15,3 %. Експортна ціна на фанеру з України (478 дол./куб. м) близька до середньої в світі (493 дол./куб. м), також близькими були імпортні ціни на фанеру в Україні (504 дол./куб. м) та світі (497 дол./куб. м).

У табл. 7 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків листових деревних матеріалів у 2015–2020 рр.

З табл. 7 видно, що український ринок листових деревних матеріалів у 2010–2015 рр. розвивався більш динамічно, ніж світовий, – український ринок збільшився на 27,5 %, а світовий – на 6,9 %. Об'єм експорту листових деревних матеріалів з України за аналізований період знизився на 31,9 %, а середньосвітової зріс на 9,5 %.

Ємність внутрішнього ринку листових деревних матеріалів України зросла на 48,9 %, а світового – на 7,3 %. Рівень експортоорієнтованості реалізації листових деревних матеріалів у світі та Україні в 2020 р. склав близько 24,0 %.

Імпортозалежність українського ринку листових деревних матеріалів у 2020 р. була на рівні 28,7 %, що на 5,1 % вище середньосвітової рівня.

Експортна ціна на листові деревні матеріали з України (264 дол./куб. м) була нижчою від середньої у світі (362 дол./куб. м). Імпортна ціна листових деревних матеріалів з України (289 дол./куб. м) була помітно нижчою від світової (357 дол./куб. м).

У табл. 8 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків стружкових плит у 2015–2020 рр.

З табл. 8 видно, що темп зростання українського ринку стружкових плит у 2015–2020 рр. в Україні (104,8 %) був нижчим від темпу зростання в цілому у світі (110,0 %). Обсяг експорту стружкових плит з України за аналізований період зменшився на 31,5 %, а у світі відбулося зростання на 11,0 %. Ємність внутрішнього ринку стружкових плит України збільшилась за 2015–2015 рр. на 25,7 %, а в цілому у світі – на 10,1 %.

Рівень експортоорієнтованості реалізації стружкових плит з України у 2020 р. становив 18,3 % і був нижче середньосвітової (22,9 %), а імпортозалежність внутрішнього ринку України (13,5 %) була нижче середньосвітової (22,9 %). Ціна на експортовані з України стружкові плити (170 дол./куб. м) поступалася середньосвітової (239 дол./куб. м), а ціна на імпортовані стружкові плити в Україну (162 дол./куб. м), була нижче середньосвітової (234 дол./куб. м).

Таблиця 7

Порівняння динаміки світового та українського ринків листових деревних матеріалів в 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	1 936,0	2 468,2	127,5	344 616,2	368 250,8	106,9
E	тис. дол.	200 101	155 546	77,7	31 493 341	31 850 702	101,1
	тис. куб. м	864,5	588,6	68,1	80 324,7	87 921,7	109,5
	дол./куб. м	231	264	114,2	392	362	92,4
I	тис. дол.	236 306	218 940	92,7	30 706 383	30 920 745	100,7
	тис. куб. м	698,7	756,8	108,3	77 595,1	86 596,2	111,6
	дол./куб. м	338	289	85,5	396	357	90,2
Є	тис. куб. м	1 770,3	2 636,4	148,9	341 886,6	366 925,3	107,3
E/V*100	%	44,7	23,8	53,4	23,3	23,9	102,4
I/Є*100	%	39,5	28,7	72,7	22,7	23,6	104,0

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

Таблиця 8

Порівняння динаміки світового та українського ринків стружкових плит у 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	1 609,0	1 686,5	104,8	87 257,0	96 011,4	110,0
E	тис. дол.	94 615	52 476	55,5	4 906 764	5 242 867	106,8
	тис. куб. м	450,0	308,4	68,5	19 788,5	21 971,0	111,0
	дол./куб. м	210	170	80,9	248	239	96,2
I	тис. дол.	32 981	34 761	105,4	4 925 435	5 154 455	104,6
	тис. куб. м	108,1	214,2	198,1	19 809,6	22 043,5	111,3
	дол./куб. м	305	162	53,2	249	234	94,0
Є	тис. куб. м	1 267,1	1 592,4	125,7	87 278,1	96 083,9	110,1
E/V*100	%	28,0	18,3	65,4	22,7	22,9	100,9
I/Є*100	%	8,5	13,5	157,7	22,7	22,9	101,1

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

У табл. 9 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків орієнтовано-стружкових плит у 2015–2020 рр.

З табл. 9 видно, що темп зростання українського ринку орієнтовано-стружкових плит у 2015–2020 рр. склав 153 % і був вищим від темпу зростання в цілому у світі (133,1 %). Обсяг експорту орієнтовано-стружкових плит з України за аналізований період зменшився на 12,9 %, а у світі відбулося зростання на 24,2 %. Ємність внутрішнього ринку орієнтовано-стружкових плит України незначно зменшилась за 2015–2015 рр. – на 1,6 %, а в цілому у світі зросла на 32,6 %.

Рівень експортоорієнтованості реалізації орієнтовано-стружкових плит з України у 2020 р. становив 6,8 %, та був значно нижче середньосвітового (32,0 %), а імпор-

тозалежність внутрішнього ринку України (36,4 %) вище середньосвітової (31,3 %). Ціна на експортовані з України орієнтовано-стружкові плити (170 дол./куб. м) поступала середньосвітової (239 дол./куб. м), а ціна на імпортовані орієнтовано-стружкові плити в Україні (162 дол./куб. м) була нижче середньосвітової (234 дол./куб. м).

У табл. 10 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків деревоволокнистих плит у 2015–2020 рр.

З табл. 10 видно, що в 2015–2020 рр. значно підвищився темп зростання українського ринку деревоволокнистих плит (на 777,4 %), а середньосвітовий темп становив 99,4 %. Обсяг експорту деревоволокнистих плит з України за аналізований період зменшився на 31,0 %, а у світі відбулося зростання на 10,1 %.

Таблиця 9

Порівняння динаміки світового та українського ринків орієнтовано-стружкових плит у 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	100,0	153,0	153,0	26 990,3	35 922,2	133,1
E	тис. дол.	4 000	2 147	53,7	2 038 202	3 300 290	161,9
	тис. куб. м	12,0	10,5	87,1	9 247,1	11 483,8	124,2
	дол./куб. м	333	205	61,6	220	287	130,4
I	тис. дол.	40 472	25 330	62,6	2 098 325	3 233 169	154,1
	тис. куб. м	140	82	58,4	9 077	11 127	122,6
	дол./куб. м	289	310	107,2	231	291	125,7
Є	тис. куб. м	227,9	224,3	98,4	26 820,4	35 565,8	132,6
E/V*100	%	12,0	6,8	56,9	34,3	32,0	93,3
I/Є*100	%	61,4	36,4	59,3	33,8	31,3	92,4

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

Таблиця 10

Порівняння динаміки світового та українського ринків деревоволокнистих плит у 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	50,0	438,7	877,4	118 595,4	117 906,2	99,4
E	тис. дол.	49 912	40 578	81,3	9 247 512	9 389 025	101,5
	тис. куб. м	207,8	143,5	69,0	23 844,6	26 242,5	110,1
	дол./куб. м	240	283	117,8	388	358	92,3
I	тис. дол.	133 515	139 015	104,1	9 272 458	9 195 259	99,2
	тис. куб. м	400	422	105,3	22 192	26 591	119,8
	дол./куб. м	333	330	98,9	418	346	82,8
Є	тис. куб. м	242,5	716,8	295,6	116 942,8	118 254,6	101,1
E/V*100	%	415,7	32,7	7,9	20,1	22,3	110,7
I/Є*100	%	165,1	58,8	35,6	19,0	22,5	118,5

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

Ємність внутрішнього українського ринку деревоволокнистих плит у 2015–2020 рр. зросла майже в 3 рази, а світового ринку майже не змінилася.

Рівень експортоорієнтованості реалізації деревоволокнистих плит з України у 2020 р. склав 32,7 %, що більше, ніж середньосвітовий (22,3 %). Своєю чергою, імпортозалежність України, незважаючи на зниження на 106,3 %, перевищувала середньосвітову на 36,3 %.

Ціна на експортовані з України деревоволокнисті плити (283 дол./куб. м) значно менша, ніж у середньому в світі (358 дол./куб. м). Імпортні ціни на деревоволокнисті плити в Україні та в середньому у світі становили 330 та 358 дол./куб. м відповідно.

У табл. 11 наведено порівняння динаміки світового та українського ринків твердих плит у 2015–2020 рр.

З табл. 11 видно, що у 2015–2020 рр. значно підвищився темп зростання українського ринку твердих плит (на 663,4 %), а середньосвітовий темп знизився на 25,1 %. Експорт твердих плит з України за аналізований період зріс на 77,1 %, а середньосвітовий – на 21,1 %. Ємність внутрішнього ринку твердих плит в Україні зросла у 6,7 разу, а світового – знизилась на 27,2 %. Рівень експортоорієнтованості реалізації твердих плит з України у 2020 р. склав 12,4 %, що нижче від середньосвітового вдвічі. Імпортозалежність українського ринку твердих у 2020 р. була вищою за середньосвітову на 7,7 %. Експортна ціна на тверді плити з України (396 дол./куб. м) була близькою до середньої в світі (406 дол./куб. м), а імпортні ціни на тверді плити в Україні (373 дол./куб. м) були значно нижчі за світові (497 дол./куб. м).

Порівняння динаміки світового та українського ринків твердих плит у 2015–2020 рр.

Показник	Одиниця виміру	Україна			Світ		
		2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %	2015 р.	2020 р.	2020 р. до 2015 р., %
V	тис. куб. м	50,0	381,7	763,4	9 142,5	6 848,0	74,9
E	тис. дол.	10 388	18 747	180,5	976 292	1 022 672	104,8
	тис. куб. м	26,7	47,3	177,0	2 081,8	2 521,9	121,1
	дол./куб. м	389	396	101,9	469	406	86,5
I	тис. дол.	3 340	8 809	263,7	1 941 080	1 689 803	87,1
	тис. куб. м	3	24	693,7	3 554	3 401	95,7
	дол./куб. м	982	373	38,0	546	497	91,0
Є	тис. куб. м	26,7	358,0	1 341,8	10 614,2	7 727,4	72,8
E/V*100	%	53,4	12,4	23,2	22,8	36,8	161,7
I/Є*100	%	12,7	6,6	51,7	33,5	44,0	131,5

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

У табл. 12 наведено порівняння темпів приросту натуральних показників українського та світового ринків продукції деревообробної промисловості в 2015–2020 рр.

Як видно з табл. 12, що серед видів продукції деревообробної промисловості України загальносвітовим тенденціям розвитку найбільшою мірою відповідають такі: пиломатеріали, шпон, листові деревні матеріали, стружкові плити, деревоволокнисті плити та тверді плити, причому темпи приросту виробництва та ємності ринку цих видів продукції перевищували загальносвітові.

До видів продукції деревообробної промисловості, що неповною мірою відповідали загальносвітовим тенден-

ціям, відносилися круглий ліс, діловий круглий ліс, паливна деревина, фанера, орієнтовано-стружкові плити, характерним для цих видів продукції було зниження об'ємів експорту та імпорту, а також коливання об'ємів виробництва та ємності ринків.

У табл. 13 наведено порівняння темпів приросту грошово-цінових показників українського та світового ринків продукції деревообробної промисловості у 2015–2020 рр.

Як видно з табл. 13, серед видів продукції деревообробної промисловості України, що характеризувалися зростанням об'ємів експорту в грошовому виразі, зростан-

Таблиця 12

Порівняння темпів приросту натуральних показників українського та світового ринків продукції деревообробної промисловості у 2015–2020 рр., %

Види деревообробної продукції	V		E		I		Є	
	Україна	Світ	Україна	Світ	Україна	Світ	Україна	Світ
Круглий ліс	-1,8	0,8	-49,4	1,1	-11,9	0,9	4,5	0,8
Діловий круглий ліс	2,0	1,4	-86,3	1,6	-11,9	1,2	11,6	1,3
Паливна деревина	-5,2	0,3	-39,5	-7,5	-13,8	-7,2	-1,3	0,3
Пиломатеріали	6,8	1,1	7,1	2,2	25,7	1,7	5,0	0,9
Шпон	15,9	4,0	21,2	2,4	16,0	2,9	6,4	4,2
Фанера	1,4	1,2	-8,3	0,6	-4,8	0,2	25,8	1,1
Листові деревні матеріали	5,0	1,3	-7,4	1,8	1,6	2,2	8,3	1,4
Стружкові плити	0,9	1,9	-7,3	2,1	14,7	2,2	4,7	1,9
Орієнтовано-стружкові плити	8,9	5,9	-2,7	4,4	-10,2	4,2	-0,3	5,8
Деревоволокнисті плити	54,4	-0,1	-7,1	1,9	1,0	3,7	24,2	0,2
Тверді плити	50,2	-5,6	12,1	3,9	47,3	-0,9	68,1	-6,2

Джерело: складено авторами на основі [5–14]

Таблиця 13

**Порівняння показників грошово-цінових українського та світового ринків продукції
деревообробної промисловості у 2015–2020 рр., %**

Види деревообробної продукції	Експорт		Імпорт		Експортні ціни		Імпортні ціни	
	Україна	Світ	Україна	Світ	Україна	Світ	Україна	Світ
Круглий ліс	-47,6	-2,0	-3,1	-1,6	3,7	-3,0	10,0	-2,4
Діловий круглий ліс	-85,4	-2,1	-3,1	-1,5	7,1	-3,6	10,0	-2,7
Паливна деревина	-27,5	-1,2	-4,9	-3,1	19,8	6,7	10,4	4,4
Пиломатеріали	7,4	1,5	18,1	1,2	0,2	-0,7	-6,0	-0,5
Шпон	20,1	2,1	14,6	1,6	-1,0	-0,2	-1,1	-1,2
Фанера	3,2	-1,9	-7,5	-1,5	12,5	-2,4	-2,9	-1,8
Листові деревні матеріали	-4,9	0,2	-1,5	0,1	2,7	-1,6	-3,1	-2,0
Стружкові плити	-11,1	1,3	1,1	0,9	-4,1	-0,8	-11,9	-1,2
Орієнтовано-стружкові плити	-11,7	10,1	-8,9	9,0	-9,2	5,4	1,4	4,7
Деревоволокнисті плити	-4,1	0,3	0,8	-0,2	3,3	-1,6	-0,2	-3,7
Тверді плити	12,5	0,9	21,4	-2,7	0,4	-2,9	-17,6	-1,9

Джерело: власна розробка

ням експортних і зниженням імпорتنих цін, були пиломатеріали, шпон, фанера та тверді плити. Інші види продукції деревообробної промисловості відзначалися зниженням експорту в грошовому об'ємі, найсуттєвішого зниження зазнали діловий круглий ліс (85,4 %), круглий ліс (47,6 %) та паливна деревина (27,5 %).

У табл. 14 наведено порівняння темпів приросту експортоорієнтованості та імпортозалежності українського та світового ринків деревообробної промисловості в 2015–2020 рр.

З табл. 14 видно, що за аналізований період в Україні відбулося зростання експортоорієнтованості лише у двох

видах продукції деревообробної промисловості – пиломатеріали та шпон, однак за цими видами продукції також відбулося і суттєве зростання імпортозалежності. Найбільш сильні темпи зниження експортоорієнтованості спостерігалися у таких видах продукції деревообробної промисловості: діловий круглий ліс (86,6 %), круглий ліс (48,5 %), деревоволокнисті плити (39,9 %), паливна деревина (36,2 %) та тверді плити (25,3 %), водночас за цими видами продукції відбулося і суттєве зниження імпортозалежності.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження свідчить, що розвиток ринків продукції деревообробної промисловості України здебільшого відповідають загаль-

Таблиця 14

**Порівняння показників експортоорієнтованості та імпортозалежності українського та світового ринків продукції
деревообробної промисловості у 2015–2020 рр., %**

Види деревообробної продукції	Е/В		І/Є	
	Україна	Світ	Україна	Світ
Круглий ліс	-48,5	0,2	-15,7	0,1
Діловий круглий ліс	-86,6	0,2	-21,1	-0,1
Паливна деревина	-36,2	-7,7	-12,7	-7,4
Пиломатеріали	0,3	1,1	19,7	0,8
Шпон	4,6	-1,6	9,0	-1,3
Фанера	-9,6	-0,6	-24,3	-0,8
Листові деревні матеріали	-11,8	0,5	-6,2	0,8
Стружкові плити	-8,1	0,2	9,5	0,2
Орієнтовано-стружкові плити	-10,7	-1,4	-9,9	-1,6
Деревоволокнисті плити	-39,9	2,1	-18,6	3,5
Тверді плити	-25,3	10,1	-12,4	5,6

Джерело: власна розробка

носвітним тенденціям. За аналізований період відбулося суттєве зниження об'ємів ринків продукції деревообробної промисловості України з низькою часткою доданої вартості та помірне зростання ринків продукції з високою часткою доданої вартості. Для забезпечення розвитку деревообробної промисловості України у повоєнний період необхідно: збільшити диверсифікацію ринку продукції з деревини задля стимулювання виробництва продукції з глибоким ступенем переробки; сприяти комплексній переробці деревини; спростити доступ до сировини для вітчизняного виробника; стимулювати збільшення глибинної переробки деревини та експорту продукції з деревини з високою доданою вартістю; збільшити обсяги фінансування українських деревопереробників; прискорити розбудову індустріальних парків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Потреби України на відновлення та відбудову оцінюються у 349 мільярдів доларів США. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2022/09/09/ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-estimated-349-billion>
2. Губарева І. О., Зінченко В. А., Манойленко О. В., Благує С. І. Детермінанти забезпечення конкурентоспроможності деревообробної промисловості в Україні у повоєнний період. *Проблеми економіки*. 2022. № 1. С. 33–40.
DOI: 10.32983/2222-0712-2022-1-33-40
3. Кушніренко О. М., Зарудна О. С. Удосконалення ринку деревообробної промисловості України. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/12_2017_ukr/12.pdf
4. Деревообробна промисловість України та країн світу: стан, проблеми і перспективи розвитку : кол. моногр. / за ред. М. О. Кизима, І. О. Губаревої ; авт. кол. : М. О. Кизим, І. О. Губарева, В. Є. Хаустова, О. Ю. Іванова, Є. М. Крячко, Є. С. Колбасін, Р. В. Харченко. Харків : ФОРМ Літуркіна Л. М., 2021. 272 с.
5. Forest Products Annual Market Review 2019–2020 / Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <https://unece.org/fileadmin/DAM/timber/publications/2020/SP-50.pdf>
6. Ежегодник лесной продукции 2019 / Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединенных Наций. Рим, 2021. 436 с.
7. Global Forest Resources Assessments // Country Reports 2020. URL: <http://www.fao.org/forest-resources-assessment/fra-2020/country-reports/en/>
8. Forest Products Annual Market Review 2019–2020 / Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2020. 96 p.
Forestry Production and Trade. URL: <http://www.fao.org/faostat/en/#data/FO>
9. The Global Forest Resources Assessments 2020 / Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2020. 186 p.
10. The State of the World's Forests 2020. URL: <http://www.fao.org/documents/card/en/c/ca8642en/>
11. Ежегодный обзор рынка лесных товаров, 2019–2020 годы. Рим : ЕЭК ООН/ФАО, 2020. 103 с. URL: <http://unece.org>
12. Ежегодный обзор рынка лесных товаров, 2018–2019 годы. Рим : ЕЭК ООН/ФАО, 2019. 173 с. URL: <http://unece.org>
13. Ежегодный обзор рынка лесных товаров, 2017–2018 годы. Рим : ЕЭК ООН/ФАО, 2018. 177 с. URL: <http://unece.org>

REFERENCES

- Derevoobrobna promyslovisht Ukrainy ta krain svitu: stan, problema i perspektyvy rozvytku* [The Woodworking Industry of Ukraine and the Countries of the World: State, Problems and Development Prospects]. Kharkiv: FOP Liburkina L. M., 2021.
- Ezhegodnik lesnoy produktsii 2019* [Forest Products Yearbook 2019]. Rome: Prodovolstvennaya i selskokhoziaystvennaya organizatsiya Obedinennykh Natsiy, 2021.
- "Forest Products Annual Market Review 2019-2020". Food and Agriculture Organization of the United Nations. <https://unece.org/fileadmin/DAM/timber/publications/2020/SP-50.pdf>
- "Forestry Production and Trade". <http://www.fao.org/faostat/en/#data/FO>
- Forest Products Annual Market Review 2019-2020*. Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2020.
- "Global Forest Resources Assessments". Country Reports 2020. <http://www.fao.org/forest-resources-assessment/fra-2020/country-reports/en/>
- Hubarieva, I. O. et al. "Determinanty zabezpechennia konkurentospromozhnosti derevoobrobnoi promyslovosti v Ukraini u povoiennyi period" [Determinants of Maintaining the Competitiveness of the Woodworking Industry in Ukraine in the Postwar Period]. *Problemy ekonomiky*, no. 1 (2022): 33-40.
DOI: 10.32983/2222-0712-2022-1-33-40
- Kushnirenko, O. M., and Zarudna, O. S. "Udoskonalennia rynku derevoobrobnoi promyslovosti Ukrainy" [Improvement of the Woodworking Industry Market of Ukraine]. http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/12_2017_ukr/12.pdf
- "Potreby Ukrainy na vidnovlennia ta vidbudovu otsiniuiusia u 349 miliardiv dolariv SShA" [Ukraine's Needs for Recovery and Reconstruction are Estimated at 349 Billion US Dollars]. <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2022/09/09/ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-estimated-349-billion>
- "The State of the World's Forests 2020". <http://www.fao.org/documents/card/en/c/ca8642en/>
- The Global Forest Resources Assessments 2020*. Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2020.
- "Yezhegodnyy obzor rynku lesnykh tovarov, 2017-2018 gody" [Forest Products Annual Market Review 2017-2018]. Rome : EEK OON/FAO, 2018. <http://unece.org>
- "Yezhegodnyy obzor rynku lesnykh tovarov, 2018-2019 gody" [Forest Products Annual Market Review 2018-2019]. Rome : EEK OON/FAO, 2019. <http://unece.org>
- "Yezhegodnyy obzor rynku lesnykh tovarov, 2019-2020 gody" [Forest Products Annual Market Review 2019-2020]. Rome : EEK OON/FAO, 2020. <http://unece.org>

Стаття надійшла до редакції 09.02.2023 р.